

Biskop Tor Singsaas

Bispevisitas i Hasselvika, Rissa, Stadsbygd og Sør Stjørna sokn i

Fosten prosti 27. – 31. oktober 2010

Visitafordrag 31. 10. 2010

Vi lever i en utfordrenede tid. Alle tider er det. Det er lett å si at ens egen tid er særlig utfordrende å leve i.

Jeg tror at ethvert menneske utfordres av sin tid. For det er en utfordring å ha fått liv. Livet er jo **gitt oss** av "en Annen". Det er grunnleggende for oss alle.

Halldis Moren Vesaas har et nydelig dikt om sin bestefar John Svendsen Moren som hun har kalt "**han Goffa**"; "*Han var kårkall. Avsett? Til overs? I veggen? Ein gretten gubbe som ergra seg over alt ungfolket gjorde? Å nei: Ikkje han. Han var i sving tidleg og seint, åleine eller i ein arbeidsgjeng. Lett på foten, lett i skrotten, med gløgge auge og mangkunnige hender. Alt i kring seg visste han å nytte ut.*" Hun minnes sin farfar som tok imot livet, levde, og ga det videre til andre. Og så avslutter hun med et visdomsord som jeg ønsker bør lyde som oppfordring til oss gjennom alle tider: "*Alltid var han til stades for oss onga. Og alltid til stades med heile seg i sine mangfaldige gjeremål. Han levde i ei tid som var den rette for han. Eg trur han var ein lukkeleg mann*"

"Han levde i ei tid som var den rette for han, - den rette for han." Slik er det for oss alle. Den tid som er nå, er vår. Det er den tid vi har fått. Vi må selv gjøre den til den rette tid for oss selv. Ikke ønske oss en annen tid.

Hvordan ta imot det liv vi får nå?

De medmennesker vi lever sammen med, - har fått den samme tida som oss. Hvordan gjøre tiden til den rette? Svaret til Halldis Moren Vesaas ligger i hennes minner om "Goffa". Han tok imot de utfordringer og de medmennesker han var gitt til, og som var gitt til ham, de

sosiale og materielle kår han var født inn i. Så levde han i det, og brukte sine mange evner. Han var som en Espen Askeladd med de mange hjelpere som han inkluderte i livet sitt. Slik nådde han sitt mål i livet; ” Denne tida er den rette for meg. Eg er ein lukkeleg mann.” Alle er vi skapere av liv omkring oss, og vi har så mange hjelpere rundt oss. Det handler om å ha øyne for at slik er det.

Tidsanalyser er en vanskelig kunst, særlig å sammenligne tider.

Vi vet best hvordan det er å leve nå i vår tid. I forhold til andres tid, er vi avhengig av deres fortellinger, og vår evne til å forstå dem.

Hva er vår utfordring i forhold til Gud og mennesker? Det er en Bispevisitas sitt store tema. Når vi leser den lokale kirkehistorie fra tidligere tider, og som beretningene fra bispevisitasene er en del av, vil vi sannsynligvis få et visst inntrykk av hvor sterkt Gud var tilstede i folks hverdag. Vår visitasberetning i dag, vil forhåpentligvis gi et inntrykk av det samme fra vår tid, som vår etterslekt vil lese med interesse for å forsøke å forstå oss, og den tid vi levde i. Finnes en virkningshistorie som følge av Guds nærvær? En merket at Gud virket gjennom mennesker på ulikt vis. Om det var Gud eller ikke, kan vel være vanskelig å si. Men at en handlet i Guds og Kristi navn, vil vi klart få inntrykk av. At Gud og Kristus var ”attåt”, og tydelig var regnet med i det daglige i større grad enn nå, det er det vel ingen tvil om.

Vår tid er blitt kalt ”den sekulære tid”, hvor Gud er blitt skjøvet ut, eller plassert inn i det private rom, i en usynlig sfære. Noen har kanskje ventet på at Gud på denne måten med tiden ”skulle gå over”. Men så ser vi nå at det motsatte er i ferd med å skje. Gud er kommet tilbake i det offentlige rom med uforminsket styrke, ja, sterkere enn på lenge. Og med langt flere uttrykk enn før. Vi lever i en ”post-sekulær tid”, vil jeg påstå, ”Etter-sekulær”. Talen om Gud er her. Folk snakker om Gud langt mer enn på lenge. Og hva kan det skyldes? Sikkert at vi har fått kontakt med mennesker som har kommet til landet vårt hvor religionen øyensynlig

betyr mer i hverdagen enn den har gjort hos oss. Men jeg tror og at mange har begynt å tvile på framskrittet, på tankens evne og menneskets evne til å mestre alt i tilværelsen. Vi har fått kontakt med menneskehetens begrensning. Dette kan være en forklaring på at Gud etterspørres mer tydelig enn på lenge. Men det er opplagt flere.

Det er ikke enkelt å tro på at Gud er nærværende i vår tid. Vi leter etter tegn på Guds nærvær. Det er tegn på at Gud er her. En "flik" av Gud kommer plutselig til syne. Men de tegn vi ser, er tvetydige. De kan tolkes i forskjellige retninger. Og vi blir aldri ferdige med å befatte oss med spørsmålet om det finnes en gud. Også i vår tid trenger vi de synlige tegn på muligheten for at det fins en gud. Kirkene er slike, kirkespirene, kirkeklokkene, presten, diakonen, organisten, kirketjenerne og kirkeverge går rundt i bygda her og påminner oss om noe som er annerledes, påminner oss om Gud.

At vi er til, - som mennesker, påminner oss også om Gud. Mennesker og medmennesker som er levende, - gitt livsånde, som tenker, føler, taler, synger, elsker, hater, er likegyldige, varme, barmhjertige, tillitsfulle, åpne for hverandre. **Vi mennesker, når vi møtes, er den sterkeste utfordringen på at det finnes en Gud.** For i møtet med hverandre stilles vi overfor et krav til hvordan vi tar imot hverandre. Et krav stilt av en som er større enn oss. Det er "**en Annen**" som står sammen med oss når vi møtes.

"Men Guds Ånd svevet over vannet" fortelles det i den 3. første setningen på Bibelens første blad. Livspusten. Livsånden. Gud blåste livsånden i oss. Han gjør oss til mennesker, noe mer og noe helt annet enn jord og mold, - selv om vi er av jorden. Den hellige Ånd som er i, omkring og mellom oss, er for meg utfordrende. **Den hellige Ånd bærer med seg minnet om Kristi nærvær i det vi møter hverandre.**

Det er mange spor etter Gud og Kristus her i Rissa, på Stadsbygda, Husbysjøen, Råkvåg, Fevåg og Hasselvika.

En bispevisitas skal se etter slike spor. Og sporene er mange etter Kristus. For vi er grepet av Ham.

I Rissa kommune, i alle grender og i de 4 menighetene er det stor frivillighet. Kirka er en stor frivillighetsbevegelse i seg selv. Når den forenes med alt godt frivillig arbeid i bygdene, blir dette betydelig. Dugnadsånden er sterk her. Mange opplever det som viktig å arbeide i fellesskap. Det er en stor og viktig kvalitet i et lokalsamfunn, ja, i ethvert samfunn.

Bispevisitasens oppgave er å se på menighetens liv, og forsøke å danne seg et helthetsinntrykk gjennom møte med enkeltelementer. Vi har vært her i 4 dager. Og det er bare en flik av menighetenes liv vi har fått innblikk i. Vi har vært nødt til å gjøre et bevisst utvalg. Denne gangen valgte vi å møte særlig noen av de mindre lokalsamfunnene i kommunene, ved at skolegudstjenesten var lagt til Mælen skole, foruten at vi også la inn et lengre stopp i Hasselvika gjennom besøket i Fjellhallen og på Helsefortet. Men likevel, vi har fått med oss kulturen, stemningen, ånden, møte med hva som er de bærende verdier for dette lokalsamfunnet med sine menigheter. Det gir oss muligheten til å trekke noen lengre linjer på tross av at vi på langt nær har sett alt.

Det er 13 år siden siste visitas. Visitasen følger et reglement med bestemte innholdselementer som biskopen er forpliktet på. Det er utarbeidet rapporter om menighetsforholdene i alle 4 menighetene, ført i pennen av sokneprest David Vogel, på vegne av menighetsrådene. Det er dessuten utarbeidet rapport om kirkenes og kirkegårdenes tilstand av kirkeverge Svanhild Sveaas Skrødal på vegne av Fellesrådet, foruten en rapport om det samme av prost Sven Tysdal.

Et lite glimt først fra selve visitasen:

Vi hadde en flott skolegudstjeneste i Ramsvik kirke hvor sokneprest David Vogel holdt en levende preken om "Den gode hyrde". Han benyttet seg av moderne AV-midler, powerpoint.

Skolebarna, 3. klassen, hadde etter gudstjenesten framføring av sang, foruten at 10. klassinger hadde rockekonsert. Da svingte det skikkelig. Biskopen hadde samtale med barna, og spørrelysten var stor.

Fritidsklubben i Stjørna var en stor opplevelse. Dit dro vi rett etter gudstjenesten.

Menighetsråd og kommune har i fellesskap skaffet midler til klubben. Og her har Åge Stoen gjort en stor innsats sammen med ungdommene selv. Dette er et ungdomsstyrt tiltak som ga inntrykk av en stor motivasjonsfaktor hos de unge på Mælan. En flott omvisning ble gitt av nestlederen i styret for ungdomsklubben.

Gudstjenesteliv

Det er et variert gudstjenesteliv i soknene. Menighetene har et ulikt lokalt preg som skaper variasjon. Størrelse og utforming av kirkene er også bestemmende.

Familiegudstjenester med utdeling av 4- og 6-årsbok, foruten der konfirmantene deltar, samler absolutt flest. Folk må ha en grunn til å komme.

Friluftsgudstjenester samler også mange. Hasselvika særmerker seg med at gudstjenestene blir ”små” begivenheter som samler en god del.

I møtet med menighetsrådene drøftet vi hvor i stor grad skal vi la de spesielle anledninger styre gudstjenestelivet? Det ligger en stor verdi også i at alle aldersgrupper fra 0 – 85 år kan samles i samme gudstjeneste. Vi ble utfordret til å tenke gjennom, hva må til for at jeg skal komme til gudstjeneste? Det er relevant å tenke ut fra seg selv. De fleste av oss tilhører alminnelige folk, og det er ikke umulig at mine behov er nokså lik de fleste andres.

Hva må til? Jeg vil gjerne møte naboer, venner, ha variert musikk, tekster og sanger som berører, bevegelse i rommet, mulighet til å være aktiv, passiv osv.

Menighetsrådene utfordres til å videreføre den samtalen om gudstjenesten vi begynte med i Stadsbygd kirke.

Diakoni

”Diakoni er lettere gjort enn sagt,” heter det. Diakon Terje Breivold har gjort tjeneste i mange år i menighetene. Han har maktet å skape en identitet og forståelse i menighetene for diakonien som er umistelig for å framtre som troverdig menighet og kirke i ord og handling. Andakter og besøk på alders- og sykehjem holdes regelmessig. Vi hadde et varmt og godt samvær på Stadsbygd eldresenter med stort oppmøte.

Diakoni er et samlebegrep for omsorgsarbeid. Fritidsklubben inngår i dette, åpen kirke i Hasselvika nyttårsaften, KRIK-samlingene, Fasteaksjonen for Kirkens nødhjelp.

Trosopplæring

Fosen prosti venter på å bli tildelt trosopplæringsmidler. Det gjenstår å se hvor raskt det kan skje.

Men i menighetene i Rissa fellesrådsområde er det alt på plass et omfattende tiltak innenfor trosopplæring.

Den framtidige trosopplæringsreformen handler om å etablere en sammenhengende trosopplæring fra 0 til 18 år. Men her ligger dere ikke langt unna målet mht. breddevirkning. Og det er imponerende. For å nevne noe: Dåpssamtalen, sprelleengler til 2-åringer, 4-årsbok, 6-årsbok med opplegg i forkant av utdelingene, NT til 5.-klassinger, Bibler til 5. kl. i Hasselvika, Lysvåken for 11-åringer og med flere aldersgrupper i Hasselvika, Noas ark og Noaklubben,

Soul Children og Kefas, koret for eldre unge. Skolelaget kan og nevnes.

Dette er arbeid som drives av menighetsråd, men også av de kristelige organisasjonene.

På møtet i Stadsbygd kirke hvor frivillige lag og organisasjoner var tilstede sammen med menighetsrådene, kom det fram behov for sterkere samordning og samarbeid om tiltakene.

Det var ønske om innbydelse til en mer planmessig deltagelse bla i gudstjenestene, særlig med tanke på barne- og ungdomsarbeid.

Jeg utfordrer konkret prester og menighetsråd til å sammenkalle til videre drøftinger vedr. dette.

Konfirmasjon

Det er god oppslutning om konfirmasjonen, selv om antallet er noe lavere for inneværende år. Dette er et viktig arbeid som er med på å prege prestenes arbeidsuke i stor grad. Men og et særdeles krevende arbeid. For mange konfirmanter opplever på mange vis å være i en utfordrende fase i livet. Da er det viktig at kirka er der. Vi må støtte de som står i dette arbeidet ukentlig.

Vi ser at kvalitet på konfirmantundervisningen er en viktig forutsetning for videre oppslutning om kirkelig konfirmasjon. Dette krever ekstra av frivillig innsats fra medarbeidere, utenom de ansatte. Men hvordan rekruttere disse? Vi står foran en utvikling av en ungdomslederutdanning på prostiplan, som vil kunne være til berikelse for det enkelte sokn i prostiet. Da handler det om et tilbud til ” 2.-, 3.- ,4.-årskonfirmantene ” om å bli ungdomsledere som kan bistå som medarbeidere i konfirmantarbeidet, og særlig i forhold til konfirmantleirene.

Kirke, barnehage, skole

Det er gode relasjoner mellom kirka, barnehager og skole. De kirkelige høytider, særlig jul, markeres både i barnehage og skole. Skolegudstjenester holdes jevnlig, som ovenfor omtalt. Besøket i Høgåsmyra barnehage ble en stor opplevelse. En fantastisk vakker og godt planlagt ny barnehage som ligger i naturskjønne omgivelser. Møtet med barna og de ansatte var preget av spontanitet og varme. Et godt minne fra visitasen.

Lærermøte

Møtet med lærerne er særdeles viktige samlinger hvor vi får drøftet de utfordringer skolen står overfor som verdiformidler. Skolen skal hjelpe elevene til å leve som medmennesker, samtidig som en skal oppøve evnen til å reflektere over viktige verdier i livet.

Kirka er her en viktig samtalepartner. Prester og diakon har en særlig livssyns- og religionskompetanse som skolen må gjøre seg aktivt bruk av. Menigheten må på sin side være seg bevisst at en har ansatte med slik kompetanse, og en må være med å legge til rette for at menighetens ansatte støttes i en aktiv kontakt med skole og barnehage i verdi- og livssynsspørsmål.

Kirker og kirkegårder

Det er 6 kirker i Fellesrådsområdet. Vakre kirke. Kirker og kirkegårder er i god stand. Her har en sans for at kirkene skal være bygdas vakreste rom. Rissa kirke står foran en større restaurering. Fellesrådet har våken oppsikt med antall plasser på kirkegårdene. Kirkegårdene er også vakre. En stor takk til kirkeverge og kirketjenere for samvittighetsfullt arbeid.

Kirke og kommune

Kirke og kommune har gode relasjoner.

Takk til ordfører Per Kristian Skjærvik og rådmann Oddbjørn Ressem og representanter fra Formannskapet for gjestfrihet og åpenhet, da vi var innbudt til møte med Rissa kommune. Kommuneledelse ved ordfører og rådmann og Fellesråd ved leder og kirkeverge, utfordres til å utarbeide faste planer og rutiner omkring de formelle drøftinger som gjelder budsjettene. Kirkelig fellesråd har egen status og relasjon til kommunen. Det er ikke som andre kommunale virksomheter. Soknene ved Fellesrådet er et eget rettssubjekt utenfor kommunen,

og hvor det er lovregulert at Fellesråd og kommune skal føre direkte forhandlinger bla. om budsjettet.

Kommunen skal ha stor ros for den samarbeidsvilje den har vist i forhold til de store investeringene som er gjort i forhold til kirker og kirkegårder de siste år.

Men driftsbudsjettet til Fellesrådet er en utfordring. Det er bekymringsfullt, ikke minst med bakgrunn i de store oppgaver fellesråd og menighetsråd har for å skape et levende og livskraftig menighetsliv for alle de som bor her.

Jeg utfordrer Rissa kommune til å øke budsjettene til drift, da Fellesrådet merker at de må redusere virksomheten på grunn av manglende økonomi for den daglige og ukentlige drift.

Avslutning

Dette har vært en givende visitas. Takk for et flott forberedelsesarbeid, og en like solid gjennomføring av visitasen. En særlig takk til kirkeverge Svanhild Sveaas Skrødal som har lagt ned et stort arbeid. Takk for din smittende entusiasme og optimisme. Takk også til prost Sven Tysdal for tett og fortrolig medarbeiderskap. Likeså sokneprest David Vogel som virkelig har fått se hvor mye arbeid en bispevisitas kan utløse. Takk for den fine måten du har gått inn i dette. Takk til diakon Terje Breivoll og menighetssekretær Åge Stoen som jeg også har nevnt ovenfor. Takk til Margareth Asjemshalten, Ola Denstad, Leif Tørstad, Ann-Britt Dyrendal og Sonja Brødreskift, Birgit Høston. Dere utgjør et flott arbeidsfellesskap. Takk for den gode og tillitsfulle måten dere har møtt min medarbeider fra Bispedømmekontoret, Vigdis Aakre og meg på.

Og et varmt velkommen til vår nye sokneprest Brita Hardeberg som nå nylig har startet sin tjeneste her.

Til sist en særlig takk til dere menighetsrådslederne og rådsmedlemmene. Takk for det betydelige arbeidet dere nedlegger i fritida. Mange av dere har stått i dette arbeidet i flere menighetsrådsperioder. Det viser stor ansvarsbevissthet for menigheter og lokalsamfunn.

Et viktig tema som har gjennomstrømmet visitasen er: ”mestring”. Når du erfarer at du ”mestrer” noe, så vokser du. Da våger du også å nærme deg det du synes du ikke klarer fullt så godt. Det er så vesentlig å erfare at en er verdifull, og at en mestrer noe som betyr noe for en selv, og for ens medmennesker. Slik er det for oss alle, barn, ungdom som voksne. Kristus var en mester i å vise dette overfor de han møtte. Han gjorde sine medmennesker verdifulle, viste gjennom det at vi alle bærer med oss en ”hellighet” gitt oss av Gud.

Takk for visitasen.

Må Gud velsigne Hasselvika, Rissa, Stadsbygd og Sør-Stjørna menigheter.